

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inserati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zenske ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 300—	celoletno	K 480—
polletno	150—	polletno	240—
3 mesečno	75—	3 mesečno	120—
1	25—		40—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pisnena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisano in zadoštno frankovano.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1'20 K

Poštnina plačana v gotovini.

Za našo Koroško.

Velik greh bi bil, ako bi naši narodni in državni zastopniki le začasno pozabili neodrešene slovenske Koroške. Nesramna krivica se je nam itak že s tem zgodila, da se je postavila usoda starega slovenskega ozemlja na kocko plebiscita, in to celo napram narodu, ko je leta 1914. strastno kričal po vojni in ubijanju! Antanta je bila naenkrat slepa in gluha za upravljene zahteve malih, dosedaj zatiranih narodov. Med tem, ko je (nam) prejšnja avstrijska vlada l. 1918. pripoznala Dravo in Zilo za mejo slovenski samoupravi, nam antanta niti toliko ni prisodila. Škandal!

Torej Drava kot meja med Nemci in nami je že del časa igrala vlogo v raznih načrtih. Zato bi se morale po vsej pravici tudi določbe zastran ljudskega glasovanja na to ozirati, da se pa niso ozirale, smatramo zgolj le za formalni pogrešek. Prepričani pa smo, da bi nam »naklonjena« antanta v slučaju, da bi mi zmagali v zoni A, Nemci pa v zoni B, odtrgala ozemlje severno od Drave in prid Nemški Avstriji, češ, potegniti se morajo naravne meje iz teh in onih ozirov, osobito da bi celovška kotlina ne bila preveč nenaravno razkosana. Zgodilo bi se v resnici tako, zato bi že poskrbeli naši antantni »prijatelji«. Ako bi torej veljalo načelo proporcije v navedenem slučaju, čemu bi se ne izvedel proporcije v našem slučaju? Sploh bi moral biti plebiscit bolj informativnega značaja, ki bi dal le podlago za končnojavno ureditev razmer. Tak plebiscit bi potekel bržkone mirneje ter ne bi zapuščal toliko maščevalnih strasti. In kar je glavno, bil bi pravičen. Razume se samo ob sebi, da bi morale glasovati večje skupine mešanega ozemlja hkrati, izid bi se pa moral preučevati z ozirom na razne okoliščine: zgodovino, prejšnji vladni sistem, nevarnost raznarodovanja, zaščito malih narodov itd.

Seveda je to samo teorija. Plebiscit v Zgornji Šleziji je bil v smislu versailleske mirovne pogodbe na primer zgolj informativen, kar pa, kakor nam kažejo pravkar se vršče razprave vrhovnega zavezniškega sveta v Parizu, prav nič ne moti Angležev in tudi ne Italijanov, da bi ne delovali za to, da se vsa Zgornja Šlezija prisodi Nemčiji. Torej je tudi informativen plebiscit, ako so pri ljudskem glasovanju prizadeti Nemci, v bistvu problematičnega pomena.

Ako bi tudi saintgermanska mirovna pogodba določala, naj služi izid ljudskega glasovanja na Koroškem zgolj v informacijo zavezniških razsodnikov, eno je čisto gotovo, da bi tudi v tem slučaju Angleška in Italija skrbeli za to, da bi Koroška pripadla — Avstriji.

Trenotno nam še ni znano, kakšna bo definitivna razsodba vrhovnega sveta v Parizu v šlezijemskem vprašanju. Ker zastopa Francija z vso vmeno, odločnostjo in nepustljivostjo poljsko stališče, se je nadejati, da bo ob koncu koncev vendar le prišlo do kompromisa med francoskim in angleškim stališčem. Računati je torej s tem, da se prisodijo Poljski vsaj tisti kraj, ki so se pri ljudskem glasovanju izrekli za poljsko republiko, in tisti del industrijskega ozemlja, ki je v gospodarskem oziru za Poljsko življenjske važnosti.

Ako se to zgodi, potem ima naša diplomacija en vzrok več, da zahteva — ne rečemo, revizijo koroškega vprašanja — marveč potrebno korekturo naše meje nasproti Avstriji.

Zahteva mora aplikacijo za ključkov glede Zgornje Šlezije tudi na koroški problem. Ako se vrhovni svet postavi na stališče, da naj pripade ozemlje, ki se je v Zgornji Šleziji pri ljudskem glasovanju po pretežni večini izreklo za Poljsko, poljski ljudovladi, potem pač mora največji zavezniški forum ostati sebi dosleden ter se na našo zahtevo v koroškem vprašanju postaviti na isto stališče, to je, priznati nam mora najmanj vso Koroško južno od Drave.

Na naši diplomaciji je, da skuša v sedanjem, kakor se zdi, končno odločilnem momentu, rešiti koroško vprašanje nam v prilog. Prepričani smo, da bi bilo to vprašanje že zdavna rešeno nam na korist, ako bi nam zla usoda ne bila vzela dr. Vesniča, ki je temu vprašanju posvečal vso svojo pozornost ter s svojim ugledom in vplivom dosegel, da je bila v maju borba za Koroško za nas že takorekoč dobljena. Njegova nepričakovana, nekateri trdijo celo misteriozna smrt, je prekrizala vse naše že izgotovljene račune. Dva dni po njegovi smrti je veleposlaniška konferenca odbila našo noto glede Koroške. Vendar pa si ni upala obenem končno-

ljavno potrditi rezultatov koroškega glasovanja.

Iz tega sledi, da je koroško vprašanje še vedno odprto, na čemer ne more ničesar spremeniti niti dejstvo, da so se med tem iz Pariza že celo zaukazala razmejitvena dela na Koroškem, ki se imajo pričeti meseca septembra.

Zdravljenje plemenske psihoze.

II.

Zagrebski »Obzor« je na članek »Riječ«, čegar vsebino smo podali, takoj izjavil, da je odločno proti vsakemu plemenskemuhiskanju, da je res v interesu države, da se to hujkanje ustavi ter da tendenco »Riječevega« članka povsem odobrava.

Toda — zdaj prihaja vražje kopito — toda »Riječ« in vsi hrvatski demokratski listi — piše »Obzor« — ne smejo več pozabljati, da so hrvatski in da morajo delati hrvatsko politiko. Ti listi pa pišejo kakor da niso hrvatski in kakor da ne pišejo za Hrvate. Ali zdaj — meni »Obzor« — demokratije vidijo, da srbski radikali nočejo slišati o jugoslovenstvu, ter so demokratije že občutili, da so preslabi, da bi privleli jugoslovensko idejo do zmage. Treba računati z realnimi činjenicami, in demokratije že računajo. Gotovo bi kot Hrvatje uspešneje vplivali na plemensko psihozo; dokler pa vztrajajo demokratije, njih listi in politiki, v tem vprašanju ali nevtalni ali celo proti Hrvatom, dotle — piše »Obzor« — ni upati, da se ta psihoza izleči. Demokratije so brez vpliva na radikale, zato bi bilo najbolje, da izstopijo iz koalicije z radikali; vsekakor pa naj bi še ostala osmerica hrv. demokratov ostala Demokratsko stranko.

Povsem neodvisni, bi imeli Hrvati svobodne roke ter bi uspešneje delovali na ozdravljenju plemenske psihoze i med Hrvati i med Srbi. Tako svetuje »Obzor«.

Zdaj se je vnela med »Riječ« in »Obzorom« polemika in debata. Ali se je veselimo. Ker je ton na obeh straneh miren, dostojen in stvaren, more ta debata roditi le korist. Glavno je, da sta lista v bistvu soglasna, da priznavata opasnost naraščajočega razkola in naglašata nujnost, da se plemenska psihoza začne zdraviti.

Mi Slovenci smo bili dolga desetletja v srbsko-hrvatskih razprtijah tisti tretji, ki je skušal miriti in

kakor stvari stoje, bi bilo želati, da se čim najprej izpopolni mesto našega poslanika v Parizu. Naj bo za Vesničevega naslednika imenovan ali dr. Spalajković ali Živojin Balugđić — oba stori se naj to čim prej, najbolje takoj, da bomo imeli v Parizu moža, ki bo nadaljeval Vesničevo delo.

spravljati. Vedno smo naglašali, da nam je Hrvat prav tako drag kakor Srb ter da si želimo edino tega, da sta nam Srb in Hrvat enako dobra brata. Večkrat smo se s tem stališčem zamerili na obe strani. A tega stališča ne ostavimo. Zato pa si tudi sedaj dovoljujemo sledeče pripombe:

Greši se na obeh straneh; kadar se tega zavesta Srb in Hrvat, takrat, a le takrat bo možno začeti z zdravljenjem. Domišljavi in občutljivi srbski radikali, a prav tako naduti omejeno domišljavi in občutljivi nekateri Hrvatje.

Na preteklost, na slavno zgodovino se sklicujeta Srbijanci in Hrvat, na preteklost, ki je napravila sedanost križ čez njo. Gre le za bodočnost, ki naj se zgradi v sedanjosti. Preteklost je v arhivu v svinjskem usnju vezana in z zlatom obrezana. Sedanost je nova, čisto druga, zakaj Jugoslavija ali država SHS obstoja šele od l. 1918. Zato bo domišljavost utemeljena šele v daljni bodočnosti na temelju sedanjosti.

To je eno. Drugo pa je, da ne jemljemo nikomur veselja, če se zove Hrvata ali Srba ali Slovenca, samo, da se hkrati tudi čuti Jugoslovena. Zaradi državnega imena se pametnem človeku ne razburja.

Nam Slovincem je čisto vseeno, ali se zove naša država Jugoslavija, Velika Srbija, Velika Hrvatska, Eshaezija ali Balkanezija; glavno je, da smo enotna država, v kateri vladajo red, mir in kultura. Nam Slovincem je čisto vseeno, ali se vojska komadira po srbsko ali hrvatsko ali slovensko, samo da je vojska dobra. Vseeno nam je, ali se uraduje srbski, hrvatski ali slovenski, samo da se uraduje dobro, točno, urno in brez korupcije. Vseeno nam je, dali se moli pravoslavno ali katoliško ali mohamedansko ali židovsko, samo da je narod srčno blag in plemenit. Zahtevamo le, da smo SHS pred zakonom, na vseh

mestih in v vseh kategorijah enakopravni, da odločuje le talent, marljivost in poštenost. Po svojih šolah, v svojem slovstvu bomo gojili svobodno slovensčino, goje naj Hrvatje svojo hrvaščino in Srbi naj goje svojo srbsčino! Kakor pa smo se prej prisiljeni učili nemščine, tako se hočemo poslej svobodno in z radostjo učiti srbsčine in hrvaščine — v cirilici in latinici. To učenje nam je danes prav toliko radost in toliko ponos, kolikor nam je bilo prej učenje nemščine, madžarščine ali laščine v muko in sramoto. Prav isto naj store Srbi in Hrvatje in poslagoma se zlijemo!

Pritrjevati pa moramo »Riječi«, da je jugoslovenstvo novinstvo, zlasti srbijsko in deloma tudi hrvatsko, zelo ignorantno, slabo ali prav nič informirano ter da je velik del jugoslovenskega novinarstva za svoj poklic povsem nesposobno. Res je, da srbijski in nekateri hrvatski časniki ne goje jugoslovenske informacijske naloge niti zadostno, da je nekaterim listom v Beogradu, Skoplju, Nišu, Novem Sadu, Osijeku, Sarajevu, Mostaru in Dubrovniku do Zagreba ali do Ljubljane bolj daleč nego li do Londona ali Washingtona.

Slovenski časniki, dnevniki, tedenski in mesečni, storijo za spoznavanje Hrvatov in Srbov kolikor največ morejo, a se očitno trudijo, da bodo mogli storiti več in več. Resnici na ljubo moramo z veseljem konstatirati, da je med hrvatskimi polit. dnevniki baš »Obzor« glede točnih informacij glede delovanja Slovincov na političnem, kulturnem in socialnem polju skoraj vzoren.

Takisto pritrujemo »Riječi«, da bi morali srbijski politiki in kulturni delavci prihajati med Hrvate in Slovence; a zahajati bi morali prav tako Hrvatje in Slovenci med Srbijance. Ne poznamo se, zato se drug drugega bojimo in se včasih iz nerazumevanja celo zamrzimo. Treba bi prirediti kongrese žurnalistov, pisateljev, umetnikov, odvetnikov in notarjev, zemstva, dijakov, kmetov, trgovcev in obrtnikov! Treba bi aranžirati učna potovanja! A brez napitničarjenja, brez veseljačenja — resno, stvarno, bratski. Mi vsi si želimo intimnega, zapupnega razgovaranja, pronicanja duše v dušo, odkrivanja srca srcu. Spoznavanje je vedno pogoj prijateljstva in včasih celo ljubezni.

In resnica je, da se v vsakdanjem življenju pripeti tolikokrat, da sta si dva človeka, dokler sta si

Alfonz Daudet:

39

Tartarin na planinah

Roman.

Prevel dr. Ivo Šorli.

A, vraga, bo hodil za njo! Saj se je te eksaltirane ženske že skoraj bal! In potem ga je tudi ves ta vonj po smrti zelo iztreznil. Seveda, preveč strahopetno se pa tudi ni smel izviti. Položil je torej roko na srce in z gesto kakega Abenceraga je začel:

— Vi me poznate, Sonja — — —

Toda bilo ji je dovolj.

»Čenčal« ga je prekinila in skomizgnila z ramami.

In že je izginila ponosna in visoko vzravnana med rožnimi grmi, ne da bi se le enkrat ozrla...

— Čenčal! Samo to, a to tako zaničljivo, da je ubogi Tartarin še pod svojo brado zardel in se ves plašen ozrl, ali sta bila vsaj sama na vrtu in ju pač nihče drugi ni čul.

No, po sreči se našega Taraskonca nobe na reč ni prišla za dolgo. Pet minut je stopal že spet lahkih korakov po montreuxskih obronkih na potu v hotel Müller, kjer so ga njegovi planinci gotovo že težko pričakovali. Vsa njegova oseba je dihalo pravo veselje, da se je odkrižal nevarne zveze. Spontano pa je

spremljal z odločnim kimanjem najprepričevalnejša mesta iz svojega govora, ki ga Sonja ni hotela poslušati in ki ga je zato zdaj sam sebi govoril:

Pej, dà, kar se tiče carizma, je gotovo res, da — — — Saj ne pravi, da ne. Toda preiti od naklepov kar k dejanjem — orpo! In hm — streljati na despot — — — Kaj pa, če bi se naposled vsi tlačeni narodi zatekli k njemu, recimo, kakor Arabci k Bombonnelu, ko se je plazil panter okrog njih tabora — daj, kam bi človek prišel!...

Tu je kočija, ki mu je divje pridirjala nasproti, kar na sredi prekinila njegov samogovor. Komaj je še utegnil skočiti na tlak.

»Pazi vendar, surovina!« Toda njegova jeza se je v hipu izpremenila v največje presenečenje: »Ka-aj? Oštja! Ali je mogoče? Col — — —

Stavim glavo, da ne uganete, kaj je zagledal v tem starem landauerju! Pomislite: odposlanstvo, celo odposlanstvo — Bravido, Pascalone in Excourbonis! In sicer vse tri stlačene tesno na sedež od zadaj in vse tri blede in raztrgane, kakor da so pravkar ušli iz kakega tepeža — njim nasproti pa dva orožnika s puškama v rokah. In vsi ti trdi in nemi obrazi v ozkem okvirju vrat, kakor da jih mučijo težke sanje!

Tartarin stoji nepremično vkovan v zemljo, kakor takrat s Kennedievimi krampeži

na ledu, in strmi za to v diru bežečo fantastično kočijo, za katero se s svojimi torbicami na hrbtu besno podi tropa šolarčkov.

No, predno se zave, mu zakriči nekdo skoraj v uho: »Tu je pa četrti!« In že ga zgrabijo, uklenojo in zvežejo ter tudi njega porinejo v voz, poln žandarjev pod poveljstvom častnika, ki drži svojo velikansko sabljo kar med nogami, da se ročaj dotika že same vozove strehe.

Tartarin hoče govoriti, razložiti. Ni dvoma, da gre za kako nesporazumljenje. Pove svoje ime, odkod je ter se sklicuje na svoja konzula in nekega švicarskega trgovca z imenom po imenu Ischener, ki ga je spoznal na beaucairskem semnju. Vse zamen — niti besede ni iz ust njegovih varuhov. — Tu se Tartarin naenkrat spet spomni Bomparda in čudodejstev, ki mu jih je ta pripovedoval. In ker že niti ne dvomi več, da se gre do kaj takega, pomežikne oficirju in se zasmee:

— To je pej za kratek čas, ne? He-he-he. saj dobro vem, da je samo — za kratek čas. Meni ni treba praviti, da — — —

— Tiho! Drugače vam dam zamašiti usta! krične častnik in tako strašno zavrti oči, kakor da hoče nasaditi ubogeja jetnika na konec svoje sablje.

Ta zdaj res umolkne in molče gleda tja ven, kjer beže mimo okna kočiji jezera, visoki, mokrozeleni hribje in hoteli s strehami

v različnih barvah in z zlatimi, na milje daleč vidnimi napisi. Kakor na Rigi, je poboče tudi tu polno kočev in oprtnikov, ki se tudi tu pomikajo gor in dol, in kakor na Rigi, pleza tudi tu do Glisne takale nevarna mehnična igrača, smešno majhna vzpenjača. In če je treba še česa, da bo slika »Regine Montium« popolna, pere in biča tudi to pokrajino isti gosti dež. Oblaki leže na valovih, jezero in nebo sta samo eno.

Zdaj zagrmí voz čez neki dvigalni most in drdra med majhnimi trgovinami s krznarjijo, žepnimi nožki, zaklopčniki in glavniki skozi nizka grajska vrata na starinsko, od trave razjedeno dvorišče. Okoli in okoli stoje okrogli stolpi v obliki škatel za začimbo in od črnih tramov podprti hodniki.

Kje smo? osepne Tartarin. Toda že mu je vse jasno, ko sliši, kaj govorita orožniški poveljnik in grajski vratar, debel človek s čepico na glavi in šopom zarjavelih ključev v rokah.

— Hm... v posebno celico, v posebno celico... Ampak posebne celice so že oni drugi napolnili, in res ni prazna nobena več. Moral bi ga vtakniti v Bonnivardovo...

— Pa ga vtaknite v Bonnivardovo! Zanj bo že dobra! ukaže stotnik.

In povelje se izvrši...

tuja, neverjetno antipatična. Slučajno se spoznata, ostrmita, sprijazneta, sprijateljita in v ljubito.

Tak proces se izvrši tudi med SHS. Seznanimo se, razumemo se, uvažujemo vrline in hibe drugega — ker vsi jih imamo na pretek! — in ne dvomim, da se zedinimo duševno in srčno.

Herman Wendel o naši državi.

— Beograd, 12. avgusta. (Izv.) Naš dopisnik je včeraj dopoldne imel priliko, se razgovorjati z našim nemškim prijateljem g. Hermanom Wendlom, ki prihaja v spremstvu svojega tajnika, litijskega rojaka g. dr. Lajovica, v našo državo, da se podrobneje upozna delo ujedinjenja in krajevne razmere. Herman Wendel je mlad mož izredne inteligence. Govori prav dobro naš srbohrvatski jezik. Čim mu je naš dopisnik omenil »Slovenski Narod«, je g. Wendel pripomnil, da ga dobiva in vedno rad čita. Potuje po naši državi že v tretji, zadnjič je bil septembra lanskega leta. Pred vsem potuje Wendel v Bosno in Hercegovino, katerih krajev še ni videl. Od tam v Črnogor, katero je bil obiskal že za časa Nikole, in potem v Dalmacijo. »Potujem v te kraje, da vidim, kako je narodno in državno ujedinjenje tu vplivalo na ljudske mase in ljudsko dušo«, tako se je izrazil o namenu svojega potovanja. »Iz Dalmacije nameravam potovati

Samo začnimo z zdravljenjem plemenske psihologije Zlati naj začne oni, ki so poklicani prvi: politiki, ekonomski, trgovci, industrijci, ženske, mladina, a pred vsemi mi — časnikarji, pisatelji in umetniki! Iz egoizma vsaj začnimo: zakaj, če se razdružimo, ubijemo svojo lastno svobodo ter se vrnemo v sužnjost!

preko Trsta v Slovenijo. V Ljubljani ostanem dva do tri dni. Odidem tudi v Ljuto, da posetim rojstni kraj mojega tajnika dr. Lajovica. Vse vtise opišem v drugi moji knjigi: »Von Maribor bis Monastir«.

Vaš dopisnik je pristavil: »Šlišim, da nameravate posetiti tudi ministrskega predsednika g. Nikole Pašića.«

G. Wendel: »Poznam g. Pašića še iz balkanske vojne, ko sem bil vojni dopisnik nemških listov. Pašića smatram in cenim za velikega državnika in dobrega politika. Ministra Pribičevića poznam že od lanskega leta, ko sem ga videl pri Kolarcu.«

»Kakšno mnenje imate o naši državi?«

G. Wendel je odkrito izjavil: »O Vaši ujedinjeni, lepi domovini zamorem misliti samo dobro, trdnost sem uverjen, da postane Vaša država ena najmočnejših v osrednji Evropi.«

Politične vesti.

— Klerikalno jugoslovenstvo. Marioborska »Straža« ostro napada »Narodno odbrano« o kateri tendenciozno trdi, da je zanetila evropsko katastrofo, pri tem pa gotovo misli na katastrofo habsburške monarhije, ki je bila poleg Vatikana vrhovna zaščitnica slovenskega protinarodnega klerikalizma. Kako nesramno so »Stražine« besede: »Postali smo pokornе duše, ki se prilagode vsakokratnim razmeram ter okolnostim in to je na žalost vsa karakteristika velikega dela naše inteligence. Kjerkoli le moremo, tam izruvamo iz lastnega telesa vsaj majhno kost — svojo individualnost, svojo slovensko posebnost.« Gospodje okoli »Straže« pač hudejo za svojo individualnostjo pred trnom apostolskega veličanstva, pred katerim so se klanjali kakor sužnji, ker so vedeli, da bo plačala njihovo klerikalno zavedano slovensko inteligenco, ki se v veliki večini nikdar ni mogla prilagoditi avstrijskim razmeram. In ti ljudje, ki so se pod Avstrijo pred Habsburžani valjali in blatu kot psi, si upajo sedaj govoriti o — pokornih dušah! Popolnoma naravno, da se naši klerikalci ne morejo strinjati z idejo narodnega in državnega ujedinjenja, kajti čast, ko je klerikalizem zastopal Slovence, so minili za vedno. Sicer pa pisa naših klerikalnih listov dovolj iasno prica, da ostane klerikalci internacionalni tudi v nacionalni državi. Kakor ne izgubi zamorec nikdar svoje črne polti, tako tudi klerikalci ne more spreminiti svojega črneza mišljenja. Pri vsem tem pa hočejo klerikalni voditelji poudarjati svojo jugoslovenstvo. Ali so slovenski in hrvaški klerikalci sploh Jugoslovenci? Po imenu in državljanski pripadnosti, po prepričanju pa gotovo ne!

— Pašić, Pribičević, Protić. »Jugoslovenski List« piše med drugim: Ni dolgo od tega, ko se je debatiralo o predlogu, naj se poveri ministru Pribičeviću diktatura. Ta predlog ni bil sprejet in je itak odveč, dokler imamo tako vojsko in energično vladno, katere desna roka je Pribičević. Dobro je, da je v teh časih ravno Pribičević sledil Draškoviću. Pribičević je do sedaj pokazal, da ima železno voljo in nezlomljivo energijo. In v današnjih časih morajo biti taki ljudje na krmilu države. Kdor postane pri nas minister, mora biti pripravljen na vse napade in natolcevanja. Katerega so bolj napadali kakor Pašića, Protića in Pribičevića? In vendar so ti trije najboljše naši državniki, ki delajo, da preprečijo zlo. Ako je res, da je pravi politični tvorec svoje generacije in domovine, potem štejejo med te naše tri državnike. Ves narod in ves svet vesta, kaj je pomenil Pašić za našo državo med vojno in po vojni. O sedanjem Pribičeviću in nekdanjem Protiću pa se mora reči, da sta državnik, ki moreta v težkih časih rešiti narod. Oni se ne umaknejo niti za pedeni, izpostavljajo se največjim nevarnostim in stavljajo na kocko svojo popularnost med masami, a vse to za blagor in moč države. Pribičević ni za prvorazredno politiko kakor Pašić, toda on je za prvorazredno administrativno mislo. Ne proučavamo ga iz gotovih brošur in časopisnih člankov, ampak iz njegovega dela za narod. Protić pa je izvrsten diplomat in dober administrator. Sme se upati, da bo državni interes približal vse tri državnike. Na Pribičevića gledajo vsi, ki pričakujejo osvoboditve države od njenih rušitev, ker ga poznajo kot nezlomljivo energijo, ker ga ne sovražijo zama komunisti, klerikalci in frankovci. Zato ga spoštujemo tudi njegovi politični nasprotniki. V sedanjih razmerah je sreča, da je Pašić na čelu vlade in Pribičević minister za notranje posle. To najbolje dokazuje jeza komunistov, klerikalcev in frankovcev. V najusodnejšem času težke državne krize imamo močno vladno z Pašićem in Pribičevićem.

— Minister za vere Jovanović je odpotoval v Dubrovnik, kjer ostane deset dni.

— Srbsko junaštvo. Španska lma v severno-zapadni Afriki malo kolonijo, v kateri prebiva domače arabsko-muslimansko plemo Kabili, ki se neprestano bori za svojo svobodo. Nedavno so napadli pod vodstvom svojega vojskovodje Mirze špansko garnizijo v Nekuri in pobili vse vojaštvo, kakor so korakali proti glavnemu mestu Melili. Poveljnik tega mesta general Silvester je izdal svoji vojski tole kratko povelje: Junaki, domovina vas kliče v smrt in vi morate to storiti. Opominjam vas, da so bili že pred vami taki junaki in to so bili Srbi! Vzemite jih za vzgled in boste vedno živeli. Po tem povelju je dal general uničiti vse vojaške utrdbe in izvršil samomor. Ta dogodek je pretresel vso Španjo, ki je poslala proti Melili generala Beregera z mnogostevilnim vojaštvom.

— L'agonia del comunismo jugoslavico. Pod tem naslovom piše neki U. Urbani v fašistovskem glasilu »Il Popolo di Trieste«, da je v Jugoslaviji komunizem, toliko kakor mrtev. In to je edina resnica ki je v vsem dolgem članu. Ker vse drugo pa preobvladuje želja, da pokaže Jugoslavijo v najlepši luči in pri tem se ne ustraši niti takih gorostasnosti, da pravi, da je ves zakon proti komunistom porojen samo iz maščevalnosti Pribičevića, ki se hoče maščevati nad Hrvati in Slovenci, ker so glasovali proti ustavi. Dasi naredi, moramo vendarle pripomniti kot opomin slovenskim listom, da opira Urbani svoj trditve na citate slovenskih listov, kateri so ti slovenski listi, ki so veda na fašistovski mlin, pač ni treba navedati. »Il Popolo di Trieste« od 6. avg. ima vsa ta imena.

— Češki glas o posledicah italijanskega imperijalizma. »Narodni Listy« poročajo iz Trsta, da se že kažejo posledice nesrečne italijanske politike predvsem v Trstu, kjer je velika brezposelnost. Delo počiva tako v velikih podjetjih, kakor v malih obrtnih delavnicah. Delodajalci morajo zato odpustiti svoje stare, izkušene in dobro kvalificirane delavce, ki zapuščajo v gružah Trst in potujejo v Jugoslavijo s trehuhom za kruhom. List pravi, da so to posledice nenaravne aneksije primorskega ozemlja. Aneksija tega ozemlja po Italiji je uničila tržaško gospodarsko življenje.

— Neverjetna vest. »Matin« poroča iz Aten, da je bivši bolgarski car Ferdinand skušal izzvati v Bolgariji revolucijo, da pa so oblasti pravočasno zvedele za to namero in prisilile Ferdinanda, da je nemudoma zapustil bolgarsko ozemlje.

— Angleško poslanstvo v Budimpešti. Angleška vlada je sporočila kot prva od zavezniških držav madžarski vladi, da želi obnoviti z Madžarsko diplomatske odnose. Angleška mislija v Budimpešti se spremeni v poslanstvo. Za poslanika bo imenovan dosedanj komisar Hohler.

— Ljening na Angleškem? Moskovski listi poročajo, da odpotuje Ljening na državniški svet na Angleško. Svoje potovanje hoče tudi politično izrabiti. Odpotuje okoli 20. t. m. Prvi teden prebije v Londonu, potem odide na Škotsko. Angleška vlada mu ne bo delala nikakih neprilik.

— Zionistični kongres. 1. septembra se prične v Karlovi varih kongres zionistične svetovne organizacije. Kongresa se udeležijo okoli 600 delegatov. Za časa kongresa bo izhajal poseben zionistični dnevnik.

— Italijanski časopisje o francoskem stališču v gornjelezijskem vprašanju. »Tribuna« piše v uvodnem članku, da stoji Italija v gornjelezijskem vprašanju odločno na strani Anglije in pravi, da Italija vendar ne bo odvisna

vojnega duha »gotovega naroda«, ki je obsojen, da mora nositi večno prisilno jopico. O sankcijah v remskem ozemlju piše: Ali ima ententa interes na tem, da stalno straži Nemčijo in da provzroči eventualno vladno krizo, ki bi lahko spremenila nemško politiko v nevarno smer? Dr. Garzilli, član italijanske vojaške komisije v Gornji Slezijski piše v dnevniku »Epoca« o poljski mizeriji in nemški disciplini. Po njegovem mnenju bi mogli napraviti Nemci iz Gornje Slezijske najbogatejšo evropsko pokrajino. »Corriere d'Italia« želi vkljub strahu pred nemško konkurenco nedeljno Gornjo Slezijsko, ker bi drugače Italija ne mogla dobiti premoga.

— Prvi katoliški monarh v Vatikanu. Iz Rima poročajo, da sta zaprosila romunski kralj in kraljica, ki obiščeta v začetku septembra Rim, avdienco pri papežu. Romunski kralj bo torej prvi katoliški monarh, ki bo sprejet po letu 1870 v Vatikanu.

— Japonska se odreka otoku Yapu? Poročajo, da je japonska vlada podpisala listino, s katero se odreka otoku Yapu. O tem stratezično važnem otoku v Tihem oceanu, kabelskem središču, se je bil razvil nevaren spor med Japonsko in Zedinjenimi državami.

Iz naše kraljevine.

— Prenos kosti Petra Petroviča. Njeguša. V skladu odloka ministrstva za vero se vrši danes 12. t. m. prenos kosti pesnika »Gor. Vence« vladike Petra Petroviča Njeguša iz cetinjskega monastira na Lovćen. Kakor je znano je naš veliki penik vladika Rade želel, da počiva njegovo truplo v cerkvi na Lovčenu, odkoder so ga 12. avgusta 1916 avstrijske okupacijske oblasti dale prenesti v cetinjski monastir. Prenos se bo izvršil na najsvetnejši način.

— Za razvoj turškega prometa. Odsek za tujski promet v ministrstvu za trgovino in industrijo namerava v Zagrebu, Sarajevu in Splitu otvoriti informacijske oddelke, kakršna poslujeata dosedaj samo v Beogradu in Ljubljani.

— Sistemiziranje plač duhovnikov. Ministrstvo za vere je poslalo zakonodajnemu odseku v pretnes načrt zakona o regulaciji gnojneza položaja duhovništva. S tem zakonskim načrtom se predvidevalo sistemiziranje plače duhovnikov.

— Stavbena dela v Beogradu. Po poročilu stavbnega oddelka beogradske občine so sedaj gradili v Beogradu več novih in popravila več starih poslopj, vseh skupaj 1500. Ako ne varajo znaki, bo produkcija stanovanj prihodnje leto še večja.

Neodrežena domovina.

— Iz Cerkna poročajo, da je priredila podružnica »Slov. plan. društva« 10. t. m. izlet na Porezen. Koda na Poreznu je zelo poškodovana.

— Poostreni boji med fašisti in komunisti v Trstu. Trst, 10. avgusta. Sredi julija je bil v Miljah neki konflikt med fašisti in komunisti. Ranjen je bil takrat komunist Ivan Demarchi. Prinčilo so ga v tržaško bolnišnico, kjer je te dni umrl. Prišli so komunisti in zahtevali Demarchijevo truplo. Ker ga niso dobili z lepa, so sami poiskali truplo in ga odpeljali v Milje, kjer je bil slovesen pogreb z ogromno udeležbo komunistov. Po pogrebu pa se je peljalo 250 komunističnih arditov s parnikom v Trst. Oboroženi so mogli naskočiti sedež fašistov pri Sv. Jakobu, nato pa še pri Sv. Vidu, kjer so fašistom razbili vso opravo. Pri tem je prišlo do spopadov in bojev s fašisti in javno stražo. Izvršenih je tudi nekaj preiskav na komunističnih sedežih. Za represalijo na to, kar se je zgodilo pri Sv. Jakobu in pri Sv. Vidu, je šla skupina fašistov v Skedeni ter udrla v komunistični sedež. Tam so razbili in razdeljali, kar so našli. Prišlo je pri tem do spopada s karabinjerji. Neki fašist je težko ranjen. Vodstvo fašistovske organizacije v Trstu je izdalo na prebivalstvo oklic, v katerem pravi, da je pripravljeno za pomirjevalno delo v smislu dogovoda sklenjenega s socialisti, ali napram komunistični stranki se fašisti ne bodo razorožili, marveč bodo nadaljevali boj še ostreše nego doslej, ker vidijo v komunizmu najhujšega nasprotnika domovine.

— Tržaški jezenski sejem. Tržaški trgovci delajo obupne poizkuse, da ožive skoraj čisto zamrli tržaški trg. V ta namen priredijo letos velik sejem, ki se ga po poročilu tržaških listov udeležijo tudi tuji, med njimi i Jugoslovani. Da računajo Italijani v prav obilni meri na Jugoslovane, se vidi iz tega, da je v Ljubljani, osnovana kar posebna podružnica Ura da za prireditve j. ešen. sejma in da so že dovojene značne olajšave pri vizumih in na železnicah. Pri zavezanje tržaških trgovcev razumemo v polni meri. Dvomimo pa, da bi imeli naši trgovci varok, da posetijo jezenski sejem. Puščamo čisto v nemar politične vzroke in omenjamo le gospodarske ožirje. Italijansko blago je neregularno in po svoji kakovosti ne more konkurirati s nemškimi ali češkimi. Visoka razlika med krono in liro povzroča dalje, da bo vsako kupljeno blago pretirano drago. Koncem koncev pa tudi mislimo, da so večni nemiri v Trstu pač sila malo privlačni za tuja. Osebito pa moramo odvrniti od oblike Trsta vsakega Jugoslovana, ki je pač v nevarnosti, da ga poblijejo fašisti, če izpregovori par slovenskih besedi. Sejem ki se vrši pod znakom vlade pouličnih nemirov, pač ni priporočljiv in naj bodo besede prirediteljev sejma še tako sladke. Prav iskreno bi zato želeli, da bi naši trgovci nevarnost blagali valed svoje odločnosti

Kr. namestnik na službenem potovanju.

— d Novomesto, 11. avgusta. Gospod pokrajinski namestnik Mrhar se je danes ob polsedmih zjutraj odpeljal iz Ljubljane v Novomesto, kamor je prispel ob 9. Na poti klor se je peljal pokrajinski namestnik, sta bila Trebnje in Mirna peč v zastavah. Istotako je Novomesto, kjer se je vršil slovesen sprejem, v zastavah. Pred glavarstvom je pozdravilo g. pokrajinskega namestnika mnogobrojno občinstvo, narodna društva, Sokoli, Sokolice in sokolski naraščaj. Gospodu pokrajinskemu namestniku se je najprej javil vladni svetnik in vodja okr. glavarstva dr. Vončina. Hčerka g. vladnega svetnika je izročila soprog g. ministra šopek v pozdrav. Nato je pozdravil pokrajinskega namestnika na čelu občinskega odbora župan Rožman, za njim proš dr. Elbert ime-nom novomeškega kapitelna in dr. Vasič kot starosta Sokola. Nekaj Sokolice je s pozdravnim govorom poklonila g. namestniku šopek. Po zahvalnem odgovoru je g. namestnik odšel na glavarstvo, kjer je do opoldne sprejemal običajne deputacije in poklonitve. Po končanem sprejemu je napravil posete pri predsedniku okrožnega sodišča dr. Polensku in proštu dr. Elbertu. Ob trinajstih je priredil banket, na katerem je v svojem govoru proslavljaj pomen Vidovega dne za srbski in za naš trojni ujedinjeni narod ter končno napil našima najvišjima predstavnikoma državne edinstvi kralju Petru I. in regentu prestolonasledniku Aleksan-

dra. Za ministrom je najprej govoril župan Rozman, potem proš dr. Elbert in končno še dvorni svetnik Suklje. Popoldne ob 17.30 se je g. pokrajinski namestnik odpeljal v Toplice, ki so bile v zastavah. Pri vohodu v Toplice je bil postavljen slavolok. G. namestnika je pričakovalo številno domače občinstvo, Sokoli in Sokolice, bralno in pevsko društvo, šolska mladina in požarna bramba. Kot prvi ga je pozdravil župan Pečjak, nato župnik Erzar, starosta Sokola dr. Konvelinka, nadučitelj Gregorc v imenu učiteljstva ter Bralnega in pevskega društva, narednik gostilnega društva Pelko in upravitelj invalidskega doma Reš. Učenka topliške šole je s pozdravnim nagovorom poklonila šopek gospodu ministru in učenec iste šole gospe ministrov. Ob devetnajstih je g. namestnik priredil z gospo soprogo čajanko. Med čajanko so se mu poklonili nekateri okoljski župani in župnik Volc iz Soteske imenom duhovščine. Ob 21.30 se je g. pokrajinski namestnik vrnil iz Toplic, ki so bile slavnostno razsvetljene, v Novomesto. Tudi v Novem mestu so bile vse hiše krasno iluminirane. Ob 20.30 se je vršila bakljada z godbo na čelu. V sprevedu so korakali Sokoli, Sokolice in sokolski naraščaj, pevsko društvo, godba in beogradska akademska omladina, ki se slučajno nahaja v Novem mestu, so mu pred glavarstvom priredili podoknico.

Zarota proti državi in regentu.

Frankovec Gagliardi aretiran. — Zveze med komunisti, frankovci in radičevci.

— d Zagreb, 11. avgusta. »Riječ« poroča na podlagi informacij iz ministrstva za notranje stvari, da je bil včeraj na zahtevo jugoslovanske vlade v Gradcu aretiran Marko Gagliardi, načelnik skupnih hrvaških renegatov, ki so v Avstriji in Madžarski delali z vsemi sredstvi proti naši državi.

Posebni odposlanec državne vlade, bivši načelnik beogradske policije in sedanj tajnik v ministrstvu za notranje stvari je izvršil s pomočjo tamonjske policije preiskavo v stanovanju Gagliardija, kjer so našli cel arhiv o rovanju proti naši državi in deficitistični propagandi v jugoslovenskih pokrajinah. Gagliardi je bil izročen našim oblastem ter po naročilu ministrstva za notranje stvari prepeljan v Zagreb, od tam pa v Beograd.

Zanimivo je, da je Gagliardi eden izmed onih vojnih zločincev, ki se zasledujejo radi razbojniških in protipostavnih činov, storjenih v Srbiji za časa avstrijske okupacije. Znan je bil kot velik srbofof v Kragujevcu, od koder je pobegnil takoj, ko je prišla tja naša vojska ter pregnala Avstrijance. Za tem je začel agitacijo proti naši državi na račun Budimpešte. Zapleten je tudi v zaroto proti prestolonasledniku Aleksandru. Policija ima dokaze, da je materijelno podpiral one, ki so bili udeleženi pri zaroti. Radi njega so se ukrenile vse mere opreznosti.

Naš policijski uradnik je najprej ugotovil Gagliardijevo bivališče ter je obvestil avstrijske oblasti, da je Gagliardi postavljen pod kontrolo. Nato je šel na policijo ter zahteval njenega posredovanja. Na policiji je moral čakati dve uri na avtomobil. Končno pa se mu je sporočilo, da je avtomobil pokvarjen in da je Gagliardi odpotoval. Vsekakor pa je predlagal, naj se gre k Gagliardijevem stanovanju s tramvajem, ker Gagliardi vsekakor ni mogel odpotovati radi tega, ker je bil postavljen pod strogo nadzorstvo. Naše oblasti so vedele že odprej za zvezo med frankovskim odborom in komunisti, kakor tudi za aktivne nastope članov frankovskega odbora v inozemstvu, zlasti v poslednjem času.

Dokazano je, da so se v Subotiču in drugod vršila pogajanja med frankovci in madžarskim polkovnikom Leharjem, raznimi karlisti ter pruskim majorjem Billerdinom. Na sestanku, ki je bil pred umorom ministra Draškovića, se je pripravil tudi načrt za teroristično akcijo v Jugoslaviji. Naglasila se je zlasti potreba skupnega postopanja s komunisti ter bi se imele podrobnosti določiti na skupnem posvetovanju s komunisti na Dunaju. Albanci, ki se nahajajo pod vodstvom Ibram bega na Dunaju, bi imeli to akcijo podpirati, medtem ko bi Frank zlasti moral vzdrževati zvezo s Horthyjevimi ljudmi, in sicer s pomočjo madžarskega vojnega ministra generala Tancosa, bivšega majorja prof. Jankovića Zanka, barona Glogovca, generala Laxe, Biljana Petrasa in drugih.

Gagliardi, ki je imel iz Grada najbližje zveze z Jugoslavijo, je imel nalogo, da vzdržuje zvezo z onimi elementmi v Jugoslaviji, ki se strinjajo z izdajniško frankovsko akcijo. Veliko število agentov je bilo razpostavljenih v naši državi z nalogo, da širijo mržnjo proti državi in proti Srbom, predvsem pa proti jugoslovenski vojski. Ga-

ligardi se je v Gradcu ob različnih prilikah hvalil s povoljnimi uspehi te akcije.

Gagliardi je v Gradcu o priliki izrazil tudi svoje mnenje, da bi v slučaju uspešnega atentata na prestolonaslednika Aleksandra, bil že dva dni zatem v Zagrebu na mestu ki mu je že določeno. Podobne stvari je izjavil tudi major Janković, ki je razkril, da bi v slučaju, ako bi atentat na prestolonaslednika uspel, vkorakala madžarska vojska v Hrvatsko. Nekateri podatki govore tudi o tem, da so se obrnili na Radića, ki pa je odgovoril, da bo vodil sam brez posrednikov pogajanja, ko bo prišel v Prago. Ker pa Radić ni mogel priti v Prago, so se vršila pogajanja posredno. Po izjavah bivšega poročnika Lukeša se je o tej stvari razgovarjal eden izmed bližnjih pristahev Radića, s katerim se je dosegel tudi nekaj sporazum. Kar se tiče zveze Gagliardija z našimi komunisti, se naglašja, da se je ta zveza vzdrževala s pomočjo nekega medicina v Gradcu, rodom iz Beograda, ki je znan kot komunistični agator. Pri hišni preiskavi v Gagliardijevem stanovanju v Gradcu so našli pisma tega medicina in tudi dvoje pisem komunističnega polanca Triše Kaclovića, znanca Gagliardija iz za časa avstrijske okupacije.

Kompromitrane osebe.

— Beograd, 11. avgusta. »Epoha« poroča iz Grada: Pri preiskavi Gagliardijevega stanovanja v Gradcu, ki jo je izvršila avstrijska policija v prisotnosti naših policijskih organov, so se našli dokumenti, s katerih je jasno razvidno, da je bil Gagliardi v zvezi z našimi komunističnimi organ. Med Gagliardijem in našimi komunisti je fungiral kot posredovalec njegov intimni prijatelj medicinec, ki je začel naše gore list. Sin je načelnika ministrstva pošte in brzojava v Beogradu, ki je našli policiji že znan kot nevaren komunistični agitator. Zveza tega medicina z Gagliardijem je bila ugotovljena na podlagi pisem, ki so se pri preiskavi našli v Gagliardovem stanovanju. Pri preiskavi sta se tudi našli dve pismi, ki jih je pisal bivši komunistični poslanec Triša Kaclović, s katerim se je Gagliardi seznanil, ko je bil v času avstrijske okupacije »diktator« v Kragujevcu. Medicinec, ki je vzdrževal zvezo med Gagliardijem in komunisti, se nahaja še na svobodi v južni Srbiji. »Pravda« priobčuje iz Grada od nekega tamkajšnjega dijaka tole pismo: »Gradeo je postalo središče vohunov in agitatorjev, ki so od tukaj pošiljali v našo kraljevino. Glavni organizator protinškega dela je zloglasni Gagliardi. Ta živi v svoji vili, ki je najluksurjeznejše opremljena, in razpolaga z velikimi denarnimi sredstvi. Skupno s Slavikom urejuje in izdaja litografovani list »Korespondenca« v nemškem jeziku. V tem listu se priobčujejo vsi za našo državo neugodni članki in novice naših in tujih listov, v redakciji pa se fabricirajo nainepovoljneje vesti o položaju in razmerah v naši kraljevini. Okrog Gagliardija je zbran cel štab agitatorjev in zarotnikov. Denarija imajo v obilici na razpolago. Dobivajo na ga z Dunaja, iz Pešte in Trsta. Denarna redstva dobivajo tudi od zapeljanih Hrvatov iz Amerike. V naročje Gagliardijeve organizacije so se vrgli tudi razni vojni dezertjeri in politični emi-

granti, ki se nahajajo v Gradcu. Najboljše je, da je Gagliardi pridobil tudi zase večje število naših dijakov, ki se nahajajo v Gradcu brez vsake kontrole. Gagliardi vzdržuje intimne zveze z Radicevci in komunisti v naši kraljevini. Umor ministra Draškovića ga je silno obradoval. Sam Gagliardi zatrjuje, da je vedel za priprave atentata tako na Draškovića, kakor na regenta Aleksandra.

Na drugem mestu piše »Pravda«: »Na Madžarskem obstaja organizacija, ki si je dala ime »Arnold«. Šef te organizacije je kapetan Zoltan Deklova. Ta organizacija pošilja agente v našo državo, ki imajo nalogo, da skušajo iz-
zvati ustajajo. Ti agenti imajo potne liste s falsificiranimi žigom »Lika-Krbava« v zadnjem času na »Delnice« in »Dolnja Tuzla«. Ti agenti prihajajo s čolni preko Drave in Mure. Enaka organizacija obstaja tudi v Veliki Kanjiži. Te organizacije je imel »Sirok«. Njen šef pa je kapetan Kirolyi, kateremu je podrejen kapetan Imre iz madžarskega vojnega ministrstva. Ta organizacija vodi protidržavno propagando v Prekmurju in Međimurju.

PREPOVED AVSTRIJSKE VLADE.
— Gradec, 12. avgusta. (Izv.) Štjerska deželna vlada je po nalogu z Dunaja prepovedala časopisu poročati o aretaciji Manka Gagliardi.

Apel na naše narodno občinstvo!

Vabimo vse sokolski misli naklonjeno občinstvo iz vzhodne Ljubljane, da izvoli v dneh svečane otvoritve našega sokolskega telovadšča na trgu Tabor razobesiti zastave in okrasiti okna. Potrebujemo vaše moralne opore, pozdravite naše sokolske goste, veselite se z nami vred z Vašo pomočjo in z našim trdim delom doseženih uspehov.

Sokolstvo in sokolska vzgoja je danes državna zadeva. Sokolstvo vrši od svojega pričetka pred 60 leti zvesto in udano svoje višje poslanstvo: zbižanje, ujedinjenje, konsolidiranje moči slovanskih plemen, odklanjanje vsake

internacionala, ki bi slabila kulturne in gospodarske koristi našega ljudstva. V tej smeri koraka Sokol krepko naprej. Njegova pot je danes vzporedna s potjo, koder hodi in se razvija naš najvišji ideal: naša mlada svobodna država.

Pokažite 14. in 15. avgusta, kdo ste prijatelji Sokolstva in naših težav, da vidimo one, ki sovražijo nas in naše ideale.

V Ljubljani, 8. avgusta 1921.

Za odbor Sokola I.

J. Ažman
tajnik

Dr. P. Pestotnik
starosta

Dneve vesti.

V Ljubljani, 12. avgusta 1921.

— Napredna, politična, kulturna, gospodarska itd. organizacije in društva, ki se hočejo udeležiti serenade v proslavo 70letnice dr. Tavčarjeve dne 27. avgusta t. l., naj izvolijo poslati svoje prijave čim najprej tajništvu JDS, Narodni dom, I. nadst.

— Nadomestne volitve za komunistične mandate. Prvotno se je poročalo, da se bodo vršile nadomestne volitve za razveljavljene, komunistične obdanske mandate šele koncem tega ali začetkom prihodnjega leta. Kakor smo se sedaj informirali, pa te vesti niso točne. Nadomestne volitve se bodo vršile, kakor čujemo, že 20. septembra t. l. Imeli bomo torej tudi v Ljubljani že prihodnji mesec nadomestne volitve. Ker izjavljajo komunistični volilci, da ne bodo volili socialdemokratskih kandidatov, se trudita tako narodna socialna, kakor klerikalna stranka, da bi jih pridobili na svojo stran, češ da sta jim po programu in delovanju najbližji. Za katero izmed teh dveh strank se bodo odločili komunisti, bodo pokazale volitve.

— Nov župan ali vladni komisar? Včeraj smo že poročali, da je narodna socialna stranka sklenila, da naj odda njemu pristavi v občinskem zastopništvu Ljubljanske pri novo odredjeni volitvi župana svoje glasove znova g. Pesku. Ako bodo isto storili tudi klerikalci in socialni demokrati, bo za župana znova izvoljen g. Pesek in vlada bo prišla v mučen položaj, da se ali pokori volji klerikalno-narodnosocialne večine ali pa da odgovori na to z razpustom občinskega veta. Kakor smo informirani, se ni nadejati, da bi vlada kapitulirala pred g. Peskom. V tem slučaju je torej treba računati a tem, da bo občinski svet razpuščen in da bo po verjetni občinski upravi vladnemu komisarju. Nove volitve se bodo potem vršile na podlagi novega občinskega volilnega reda, ki je že predložen zakonodajnemu odboru in o katerem bo narodna skupščina razpravljala že v jeseni. Ta zakon predvideva široko samoupravo velikih mest kakor Beograd, Zagreb in Ljubljana ter določa zanje tudi poseben volilni red.

— Vse oddelke pripravilnega odbora za ženski kongres vabimo, da se zanesljivo udeležijo seje v soboto, 13. t. m. ob 3. pop. v prostorih Splošnega slovenskega ženskega društva na Rimski cesti.

— Volilni imeniki za volitev predsednikov in namestnikov v obrtno in vsiljeno sodišče so na vpogled v tajništvu JDS, Ljubljana, Narodni dom I. nad. med uradnimi urami od 9—12 in od 3—6. Opozorjamo na važnost in pozivljamo, da se pristavi demokrata stranke prepričajo, ali so vpisane ali ne.

— Vest s sodišča. Predsednik kr. višjega deželnega sodišča g. dr. Kavčnik je nastopil daljši dopust. Zastopa ga podpredsednik g. dr. Rogina.

— Medicinu Ivanu Oražnu, ki je bil kot vojni ujetnik v Sibiriji prisiljen, da je moral vstopiti v rusko boljševiško vojsko, se je posrečilo sporočiti, da se nahaja zdrav v Moskvi, kjer je velika lakota.

— Dan Jugoslovanske Matice na Bledu dne 14. avgusta t. l. Dopoldne: prodaja cvetlic, popoldne: javna tombola pred zdrav. domom, javen koncert in ljudska zabava. Za tombolo je nabranih nad 200 dobitkov. Glavni dobitki tombole bodo: Telček, jagnje, prešček, krasne japonske vaze, sodček piva, zaboj steklenic vina, 1 kub. meter trdih drv, sukno za obleke itd. Zvečer umetniški koncert v dvorani zdravškega doma. Sodelujejo g. operne pevke Irma Polakova, Rezička Thalerjeva, koncertna pianistka Dana Gollak-Koberleja, g. operni pevec Nikola Zec, konzervatorist Rade Alamponič, pianist g. prof. Ernest Krauth, deklamira g. Sernečeva: poje blejski oktet.

— Prošnje za podelitev državljanstva so bile v Ljubljani kakor pri poloblastnih na deželi zelo številne. Obstoja nevarnost, da bi bil vsled povprečnega reševanja teh prošelj po pokrajinski vladi marsikdo prejet v škodo domačih naših ljudi, ki so pristojni za

internacionala, ki bi slabila kulturne in gospodarske koristi našega ljudstva. V tej smeri koraka Sokol krepko naprej. Njegova pot je danes vzporedna s potjo, koder hodi in se razvija naš najvišji ideal: naša mlada svobodna država.

Pokažite 14. in 15. avgusta, kdo ste prijatelji Sokolstva in naših težav, da vidimo one, ki sovražijo nas in naše ideale.

V Ljubljani, 8. avgusta 1921.

Za odbor Sokola I.

J. Ažman
tajnik

Dr. P. Pestotnik
starosta

mesto. Zato opozarjamo vlado, naj vestno in natanko proučava razloge, iz katerih bi se tem opcijskim prošnjam smelo ugoditi. Zdej sili seveda vse v Ljubljani in Jugoslavijo v obče, preje je pa že marsikdo odšel čez mejo, a se sedaj vrnil, ker mu tu bolj kaže. V Avstriji, na Madžarskem in drugod postopajo s takimi prošnjami zelo rigorozno, ne kaže torej, da bi bili baš mi v tem oziru popustljivi. Stanovanjska miselnost je bila v Ljubljani že dozdaj nezasišena, če bo šlo tako naprej, že domač človek sploh kmalu ne bo dobil v Ljubljani stanovanja, ker bo to zasedel kak dobro situiran veržnik ali spekulant, ki optira tudi iz spekulacije za Jugoslavijo! Torej pozor!

— Slovenski arhitekt profesor Jože Plečnik. Te dni so češkoslovaški častniki na povabilo graščinske uprave Lana pri Křivoklatih posejili bivšo furstenberško graščino s parkom, gozdom, polji, gozdarskimi in gospodarskimi poslopiji. Češkoslovaška republika je kupila to 4725 hektarjev razsežno posestvo za 25 milijonov. Včasih so tu rezidirali Furstenbergi, prijatelji Viljema II in Franca Ferdinanda; zdaj postane krasna graščina letovišče č. s. predsednika dr. Masaryka in obitelji. 500 delavcev je v 10 tednih graščino in poslopja prenovilo; dela je vodil stavbni svetnik Fiala, vsa dela pa so se izvršila po načrtih Slovenca, arh. prof. Jože Plečnika. »Nar. Listy« poročajo obširno o umetniško zasnovanih in dovršenih adaptacijah, in »Prager Tagblatt« imenuje našega rojaka »najbolj nadarjenega arhitekta češkega, ki paje Jugosloven«. Prof. Plečnik je postal, kakor znano, profesor na slovenski tehniki v Ljubljani. Pričakovati je, da bo najblagodejnejše vplival na našo stavbno umetnost. Prof. Plečnik pride v Ljubljano v dobi, ko se začnejo znova razvijati naše stavbno delo.

— Iz seje višjega šolskega sveta. Tečaj za telovadbo se je otvoril v Ljubljani za učitelje in v Mariboru pa za učiteljice. V vsakem tečaju je 38 učiteljev, oziroma 38 učiteljic. Prvi semester se bo v bodoče zaključil z 31. januarjem. Na I. deško meščansko šolo v Ljubljani je imenovan Zavr Albin. Na II. deško meščansko šolo Kunc Ivan in Medič Pavel, na I. dekliško meščansko šolo Kalin Ivana in Miklavc Marija, na II. dekliško meščansko šolo Kraker Angela in Novak Marija. Na 2. mestni dekliški meščanski šoli v Ljubljani se odprejo nastavni razred. Stavi se tropredlog za službo ravnatelja na drž. ženskem učiteljskem v Mariboru. Službe (3) na meščanski šoli v Lutomeru se iznova razpisujejo, ker ni nobenega prosilca. Sprejme se predlog za oddajo stalne službe za zgodovino na drž. realni gimnaziji v Ptuiju. Stavijo se predlogi o oddaji ravnateljskega mesta na drž. realni gimnaziji v Ljubljani, ravnateljskega mesta na drž. realni gimnaziji v Novem mestu in ravnateljskega mesta na državnem ženskem učiteljskem v Ljubljani. Dalje se sprejme predlog o oddaji stalnega učnega mesta za slovenščino in nemščino na drž. ženskem učiteljskem v Ljubljani in za oddajo stalnega učnega mesta za zgodovino in zemljepis na tem zavodu. Izključijo se ena učenka in dva učenca na drž. realni gimnaziji v Ljubljani in en učenec na drž. gimnaziji v Kranju. Stavijo se predlogi o imenovanju okrajnih šolskih nadzornikov na bivšem Štajerskem in za skupnega šolskega nadzornika za meščanske šole v Sloveniji. Prošnjo, da bi se razveljavilo imenovanje nadučitelja v Ločah, se ne urodi. Učiteljica Erna Kotnik-Rüh se premesti v Št. Andraž pri Polzeli. Razpisane službe na bivšem Štajerskem niso prišle v razpravo, ker se o njih predlogih okrajnih šolskih svetov ni pravilno sklepalo. Ferdo Božič in njegova soproga se premestita v Maribor. Dovoli se začasna namestitev učiteljic Kvas, Trstenjak in Čulk na isti šoli z očetom, oziroma z materjo: Glinškova pride izjemoma zopet nazaj k očetu, če prosti za to. Dovoli se individualne poletne šolske oprostitve. ne

nov, ki študira vprašanje o preskrbi šol s cenejšimi učili in samoučili. Točka »možnosti učiteljice« je izzvala daljšo precej živahno debato, to pa zategadelj, ker se nekatere učiteljice moče z ljudmi, ki ne delajo časti učiteljskemu stanu. Stori se so tozadevni sklepi, v kolikor spadajo v področje višjega šolskega sveta. Učiteljskim organizacijam se naroča, naj pazijo, da ne bodo posamezne učiteljice škodovala z lahkomišelnimi možitvami ugledu učiteljskega stanu.

— Nadzorovalne komisije dela. Po naredbi ministrstva za socialno politiko se ustanove v državi še tri nadzorovalne komisije dela in to v Sarajevu, Tuzli in Banjaluki.

— Sprejem v inženirsko podčastništvo šolo v Zagrebu. Z odlokom ministrstva za vojno in mornarico je določeno, da se sprejme letos v inženirsko podčastništvo šolo v Zagrebu 150 gojenec.

— Nova sodna in politična uvrstitev treh občin. Občina Dol in Dolsko, ki sta do sedaj spadali k sodnemu okraju brdskemu, sta stalno prideljeni sodnemu okraju ljubljanskemu, občina Velika vas, ki je istotako spadala k sodnemu okraju brdskemu, pa je stano prideljena sodnemu okraju litjskemu. Politične občine Dol, Dolsko in Velika vas so se izločile iz političnega okraja kamniškega. Politični občini Dol in Dolsko sta prideljeni političnemu okraju ljublj. (okolica), politična občina Velika vas pa je prideljena političnemu okraju litjskemu.

— Kongres »Saveza jugosl. ženskih društev«. Naše slovensko žensko se pridno pripravlja, da sprejme čim priarnejše srbke in hrvatske delegatke ob priliki zborovanja ženskega »Saveza«. Pripravljalni odbor je dobil že precejšnje število sob za goste, od katerih pridejo v poštev v prvi vrsti sestre delegatke iz Srbije in Hrvatske. Slovenke ki pridejo iz raznih krajev Slovenije, morajo si same zagotoviti prenočišče, saj ima vsaka gotovo kako znano ali prijateljsko rodbino in Ljubljani.

— Avtomobilni promet na progi Ljubljana - Celje se bo otvoril v nedeljo dne 14. t. m. z dvema avtobusoma, ki bosta vozila po starem voznem redu t. j. odhod iz Ljubljane ob 6.30 zj. in ob 15.30 pop. odhod iz Celja ob 6.30 zj. in ob 18.30 pop. Voznja bo trajala vsakokrat približno tri ure. Cena: za vak km K 2. V soboto 13. t. m. bo odhajal prvi voz iz Ljubljane v Celje ob 13.30 pop. izpred »Figovca« na Dunajski cesti.

— Poštna zveza Kamnik - Motnik. Vzpostavljena je zopet poštna zveza med Kamnikom in Motnikom skoz tunjinsko dolino.

— Razpis tobačnih trafik v Prekmurju. V »Uradnem listu« št. 95 so do dne 31. avgusta razpisane tobačne trafike v nastopnih krajih: v Murski Soboti št. 34 in 111, št. 243 in 356, št. 176 in 179 (po dve teh trafiki se združita v eno samo novo trafiko); v davčnem okraju Murska Soba: v Pokovcih št. 62, v Budinčih št. 40, v Gočanah št. 42 in 61 (obe trafiki se združita v eno samo novo trafiko); v Peskovcih št. 2 in 9 (se prav tako združita); v Dolnji Lendavi št. 84 in št. 243 (vsaka zase); v davčnem okraju Dolnji Lendavi: v Dolnjih Seliščih št. 39, v Butvarjevcih št. 44, v Žitkovcih št. 17, v Radmočancih št. 29, v Lipovcih št. 30, v Petoševcih št. 34, v Dolnjih Bistrici št. 52 in 58, v Bogolju št. 73 in 134 ter v Dobrovniku št. 244 in 247 (po dve izmed teh trafik se združita v eno samo novo trafiko).

— V vojno obrtno šolo v Kragujevcu sprejmo 100 gojenecov. Prošnje je vlagati do 25. t. m. Podrobnosti so izvedo pri »Vojno-tehničnem zavodu« v Kragujevcu.

— Uredba splošnega pregleda invalidov, ki je stopila v veljavo dne 21. julija t. l., je izšla v »Uradnem listu« št. 96.

— Za našo slabotno dečo. Radi velikega števila slabotne dece je ministrstvo za prosveto odločilo, da bi ta deca ne zastala v šolskem pouku, da zgradi v okolici Novega Sada sredi grada šolo, v kateri bi se mogla slabotna deca šolati, obenem pa tudi kreniti svoje zdravje.

— Ponarejeni ital. bankovci. Opozorjamo občinstvo, da je vse polno laških bankovcev ponarejenih, vsled česar naj bodo pri prejetanju laških lir sila previdni.

— Razpis tobačnih trafik. V »Uradnem listu« št. 96 razpisuje finančno okrajno ravnateljstvo v Ljubljani tobačne trafike v nastopnih krajih: v Ljubljani na Dolenjski cesti št. 12; v davčnem okraju Ljubljana okolica: v Sodnji vasi št. 16 in v Mateni št. 81; na Primorskem št. 35 in 69 pri Kranju (obe trafiki se združita v eno samo novo trafiko); v Rafolčah št. 26 v brdskem davčnem okraju: v Dolenjih Ponikvah št. 4 v trebanjskem davčnem okraju; v Balki vasi št. 2 v kočevskem davčnem okraju; na Raketu št. 48; v log. davč. okraju: v Dolenjem Logatcu št. 40; v Gorenji vasi št. 2, na Kalen št. 2 ter na Uncu št. 10 in 58 (obe trafiki se združita v eno samo novo trafiko.)

— Zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi je priobčen v 95. številki »Uradnega lista«.

— Nekaj onli abiturientov, ki nameravajo študirati v Ljubljani filozofijo kot stroko, se uljudno vabl. da se zleže na univerzi v seminarju za filozofijo od 9. do 12. dopoldne.

— Izjava. Ovine isjavljujem zahvalo Banki Beogradske zadruge d. d., koja mi je prigodno moje neurede od groma celu štetu potpuno i kulantno ispatila. — Svakom gospodaru preporučam ovaj naš potpuno domaći zavod osiguranja. — U Gudovcu, dne 25. jula 1921. Milan Adžaga.

— Treći razred na brzovlakih. Minister za promet je določil, da se na naših progah dodajo brzovlakom še vozovi 3. razr., da se na ta način po-

— Potres v Skoplju. Iz Skoplja javljajo, da so tam zvečer 10. t. m. trikrat čutili močne potresne sunke, ki so trajali po nekaj sekund. Zadnji sunek je bil najmočnejši in je povzročil nekaj neznatne škode.

Vročina in suša.

—d Beograd, 11. avgusta. Danes je bila v Beogradu največja vročina v tej sezoni. Beograjski observatorij je zaznamoval danes ob 14. na solncu 64 stopinj C, v senci pa 42 stopinj C.

Kultura.

Kulježno-umetniški natečaj.

Umetniški oddelek ministrstva za prosveto razpisuje na podstavi odločbe gospod. ministra za prosveto z dne 19. junija t. l., U. br. 1660, natečaj za najboljšo dramo, opero, povest, pesem in kiparski projekt javnega spomenika. Pogoj tega natečaja so: 1. Drama je lahko tragedija ali komedija iz življenja našega naroda kateregakoli kraja in okolja z dejanjem iz sedanjosti ali minulosti, v prozi ali v verzih, neomejena glede števila dejanj, samo da mora izpolniti ves večer. Nagrada je 7000 dinarjev. 2. Opera mora biti zajeta iz življenja našega naroda v kateremkoli kraju, iz minulosti ali sedanjosti, neomejena glede števila dejanj, samo da mora izpolniti ves večer. Glasba v operi mora izražati duha naše nacionalne umetnosti. Opero in besedilo vloži za nagrado kot enotno delo skladatelja. Rokopis opere mora biti napisan s tinto; predložiti je orkestralno partituro in klavirski izvodek z besedilom. Nagrada 10.000 dinarjev. 3. Povest mora biti zajeta iz življenja našega naroda v kateremkoli kraju in okolju, iz sedanjosti ali minulosti. Nagrada 2000 dinarjev. 4. Lirska pesnitev. Nagrada 1000 dinarjev. 5. Kiparski projekt. Tema: Spomenik »Neznanemu junaku«. Spomenik je mišljen za prost in odprt prostor. Maksimalna višina s podstavkom vred 8 metrov. Model v malcu, ki se predloži na natečaj, mora biti izdelan v razmerju 1 : 10 s podstavkom vred. Nagrada 10.000 dinarjev. Natečaja se smejo udeležiti samo spisi in skladbe, ki se še niso objavili ali izvajali. Rok za vlaganje rokopiesov, skladb in modelov je do dne 1. septembra 1921. Rokopisi, skladbe in modeli se izročajo do tega roka umetniškemu oddelku ministrstva za prosveto. Konkurenti lahko predložijo svoja dela s popolnim imenom ali s psevdonimom. Razsodišča za posamezne vrste del določi naknadno gospod. minister za prosveto.

Sokolstvo.

— V nedeljo dne 14. avgusta vsi v Šoštanj na župni zlit Celjske Sokolske župe! Narod na plan!

— Izkaznice za polovično vožnjo v Domžale ob priliki prvega nastopa sokolskega oddelka v Dobu, v nedeljo, 14. avgusta 1921 se izdajajo v soboto, dne 13. avgusta od 5. do 7. v Narodnem domu, odborova soba. Bratska društva in občinstvo opozorjamo na našega najmlajšega brata; pohitimo tja in upoštevamo njihovo mldo, a veliko obetajoče delo. Zdravo! Predsedstvo Sokolske župe v Ljubljani.

— Telovadno društvo Sokol v Ljubljani pozivlja svoje članstvo, da se korporativno udeleži sprejeda bratskega Sokola I ob priliki otvoritve telovadšča na trgu Taboru v ponedeljek, dne 15. avgusta 1921. Zbirališče na Taboru ob pol enajstih na tekalšču (severna podolžna stran).

— Sokolska slavnost v Rogški Slatini. Dne 31. julija je nastopil v Rog. Slatini Sokol Ljubljana s prostimi vajami in telovadbo na orodju. Telovadba se je vršila pred zdraviliškim domom pod vodstvom brata dr. Murnika s tako preciznostjo, da so bili gledalci naravnost očarani in so navdušeno pozdravljali vsako vajo z gromovitim poskaniem. Ljubljanske Sokole je sprejela Rog. Slatina dostojno. Na kolodvoru jih je pričakoval domači Sokol, odkoder so se napotili — z vojaško godbo na čelu — pred zdraviliški dom, kjer jih je pozdravil prvi narodni župan Rogške Slatine, g. Viljem Bizjak v imenu domače občine. V imenu slatinskega Sokola jih je pozdravil podstarosta, brat dr. Franjo Kolterer. V lepih, sokolskih besedah se je zahvalil za sprejem brat dr. Murnik, ki je v kratkih besedah orisal pomen sokolstva za naš ujedineni narod.

— Sokol I. Bratje! Sestre! Po svojih družtvih se je prijavilo ob lepo število gostov, ki prihitijo k naši slavnosti in otvoritvi. Mnogokateri od njih gostujejo oba dni pri nas. Tem je treba preskrbeti prenočišča. Odbor Sokola I. prosi vsakogar, ki bi mogel za slavnostne dni odstopiti kako prenočišče bodisi brezplačno ali proti primerni odškodnini, da to javi odboru. Prijave sprejema društveni podstarosta vsak dan od 5. do 7. zvečer v S. Gregorčičevi knjižnici. Zdravo!

Društvene vesti.

— Moški zbor »Ljubljanskega Zvonca« Danes, v petek ob pol 8. zvečer vaja za sodelovanje ob priliki slavnostnih dni Sokola I. Polnoštevili! Odbor.

— Gasilska slavnost v Trbovljah. Ker dnevno prihajajo pisma in vprašanja radi slavnostnega razvija gasilnega prapora v nedeljo, dne 14. t. m. na naš naslov, opozarjamo vsa bratska in druga društva, da priredi to slavlje prostovoljno rudniško gasilno društvo rbovlje I. Načelstvo prost. gasilnega društva Trbovlje.

— Otvoritev Umetniške razstave bratov Kralj se vrši v nedeljo, dne 14. t. m. v Akademskem domu, Miklošičeva cesta št. 5.

— Gasilno društvo v Dobropoljah javlja vdeležencem slavnosti 20 letnice dne 14. avg., da odhaja poseben vlak iz Dunajskih železnic na Ljubljano ob 10.22.55

Najnovejša poročila.

VLADNI DELOVNI PROGRAM.

— Beograd, 11. avgusta. (Izvir.) Danes je bil sestanek radikalnih in demokratskih delegatov. da razgovarjajo o nadaljnjem delovnem programu vlade. Radikalci so izjavili, da se naj najprej razpravlja vprašanje, katere zakone naj narodna skupščina vzame v pretres. Podali so mnenje, da je treba, da reši narodna skupščina te le nujne zakone: 1) budget, 2) zakon o samoupravi mest, 3) zakon o invalidih, 4) zakon o uradniški pragmatiki, 5) zakon o zavarovanju delavcev, 6) zakon za poljedelce in druge. Demokrate so v načelu osvojili ta načrt. Splošno se povdaja čimprejšnja rešitev agrarnega vprašanja.

PREDSEDNIK MASARYK PRIDE V BEOGRAD?

— Praga, 12. avgusta. (Izvir.) V medodajnih krogih se govori, da odpotuje predsednik Masaryk tekom tega meseca najbrž v Beograd, kjer se bo sestel z ministrskim predsednikom Pašičem. Predsednik Masaryk odpotuje iz Beograda v Pariz.

PORAZ ALBANCEV.

— Beograd, 12. avgusta. (Izvir.) Iz Albanije prihajajo vesti, da so Miriditi popolnoma porazili četi tiranske vlade.

Albanci evakuirajo vsa glavna mesta.

— d Beograd, 11. avg. Iz Skadra poročajo, da so Miriditi pred nekoliko dnevi zavzeli kraj Oroš in sicer po hudem boju, v katerem je padlo 50 vojakov tiranske vlade in v katerem so dobili 200 ujetnikov, med njimi nekoliko častnikov in uradnikov.

GIBANJE ALBANSKI TOLP OB NAŠI MEJI.

— Beograd, 11. avgusta. (Izvir.) Iz Prizrena javljajo: Pred nekaj dnevi je bilo opaziti zelo sumljivo gibanje albanskih tolpe ob vsaj naši južni meji napram Albaniji. V našo ozemlje so med arnavtsko prebivalstvo Albanci vrli zelo veliko množino raznih letakov, ki pozivljajo Arnavte na upor proti našim oblastem in vojski.

RAZPUST BOLGARSKJE VOJSKE.

— Beograd, 12. avgusta. (Izvir.) Kakor javljajo iz Sofije, je vojni minister Dimitrov odredil razpust bolgarske vojske v 4 etapah. Dne 1. sept. bo razpuščenih prvih 7000, 10. sept. drugih sedem, 20. sept. tretjih sedem in 30. sept. zadnjih sedem tisoč mož.

USTANOVITEV VINIČARSKJE ŠOLE.

— Beograd, 12. avgusta. (Izvir.) Poljedelsko ministrstvo je izdelalo načrt za ustanovitev velike viničarske šole. Mesto za šolo še ni določeno. V poštev pridete mesti Maribor ali pa Mostar.

PRELOM MED ZAVEZNIKI RADI SLEZIJE?

— Pariz, 12. avgusta. (Izvir.) V večerajšnji seji vrhovnega sveta je izjavil Lloyd George, da mora vsled irskega vprašanja odpotovati v London, kjer se mora udeležiti ministrske seje. Splošno se je razširila govorica o prelomu med zavezniški. To vest potrjuje tudi izjava angleških delegatov, ki so izjavili, da sprejmo Lloyd Georgea v London. Briand je izjavil zastopnikom časopisja, da upa na končni sporazum med zavezniški. Danes dopoldne se vrši francoski ministrski svet, ki bo sklepal o zadržanju francoskih delegatov.

USTAJA PROTI BOLJŠEVIKOM.

— Stockholm, 12. avgusta. (Izvir.) Iz Revala poročajo o hudih obupnih bojih med četami sovjetske vlade. Trocki je kot vojni minister podal demisijsko. Komunisti, ki pripadajo skrajni levici, so zapustili svoja mesta. Zdi se, da hočejo s tem povzročiti resno vladno krizo.

Gospodarske vesti.

Borze.

— d Zagreb, 11. avgusta. Devize: Dunaj 16.60—17.70, Berlin 206.50—207, Italija 729—731, London izplačilo 613 do 614, London ček 608—0, New York kabel 167.50—168.50, ček 165—167, Pariz 1315—1320, Praga 209—210, Švica 2810—2840. Valute: Dolarij 163.50 do 165, avstrijske krone 18—0, uhlij 18—20, 20 kron v zlatu 560—565, napoleonov 562—568, nemške marke 210—212, romunski lei 0—212, sovereign 640—0, italijanske lire 725—729.

— d Curih, 11. avgusta. Devize: Berlin 7.32½, New York 594, London 21.70, Pariz 46.45, Milan 25.90, Praga 7.65, Budimpešta 1.70, Zagreb 8.60, Dunaj 0.80.

— d Dunaj, 11. avgusta. Devize: Zagreb 597—601, Beograd 2381—2401, Berlin 1197—1203, London 3575—3595, Milan 4290—4310, New York 984—988, Pariz 7660—7700, Praga 1212—1218, Curih 16.425—16.475. Valute. Ameriški dolarji 975.50—979.50

Dr. R. K.:

Industrija v mežiški dolini.

I.

Vsaka industrija nastane tam, kjer so zanjo dani ugodni predpogoji. Vsako podjetje raste in se razvija v svoji okolici, kjer ima na primer zadostne vodne sile, domače, izvežbano delavstvo, premož itd. na razpolago. Ako bi se dobro idočo tovarno premestilo v drugi kraj, bi to pomenilo novo podjetje, ki bi se moralo v spremenjene razmere še le igrati. To je jasno vsakomur, tudi če ni sam industrialec.

V mežiški dolini je industrija že zelo stara in daje vsemu kraju prav poseben značaj. Najobsežnejše podjetje je svinčeni rudnik v Mežici in Črni, ki je sam na sebi zanimivost prve vrste in kojega narodnogospodarski pomen se je jasno pokazal za časa vojske. Le tisti, ki na svoje oči vidi, kako se tukaj dela, ki se pelje z električno rudniško

železnico kilometre in kilometre daleč v temno osrčje sive Pece, ki opazuje delavce, kako zmagujejo trde skale s svedri in kladvi, ki jih goni komprimirani zrak, more nekoliko presoditi, kako ekonomično se tukaj izrablja naravno bogastvo. In način, kako se ruda spravlja v pripravnico in pralnico, kjer se loči kamenje od svinca potom strojev in vode, da končno priteče čista kovina iz orjaških plavžev, vzbuja občudovanje vsakega močilca nad harmoničnim delom narave in človeške tehnike. Okrog ti-soč delavcev je v rudniku zaposlenih z dobrimi plačili in snažnimi stanovanji. Letna produkcija sicer zaostaja za ono v prejšnjih letih, vendar presega lepo število 800 vagonov. Narodnogospodarski pomen rudnika je njegov sedanjí vodja g. rudarski svetnik B. Čihelka prav dobro obrazložil v Narodnogospodarskem Vestniku št. 5, str. 41—42 t. l. Ni čuda, da hočejo lastniki, znana »Bleiberger Bergwerksunion«

izviti rudnik naši državi iz rok, pa naj bo potem Angležev, ki so baje pokupili veliko množino delnic in sedaj posredujejo v Beogradu, da dobe vodstvo v svoje roke. Zelo se je bati, da se ministrstvo uda sladkim besedam bogatih Angležev, ki so ob priliki svojega kratkega bivanja v Mežici sipali denar s polnimi rokami, ga dajali za uboge in delavcem na roke ter hodili celo z debelimi svečami za katoliško procesijo, seveda samo v namenu, da si pridobe zaupanje ljudstva. Možati nastop državnega upravitelja je njih nakane sprečil, upajmo, da bo znala isto storiti tudi vlada v Beogradu.

Če obstoji pri rudniku v Mežici in Črni nevarnost, da preide zopet v nam sovražne tuje roke, pa je žal drugo, nič manj važno podjetje v mežiški dolini, namreč je klarna na Ravnah, naravnost ogrožena na nadaljnjem obstanku. Je klarna, last grofov Turnov, obstoja skoraj že 150 let in je uživala

vedno najboljši sloves. Nastala je leta 1774 iz združitve dotedanjih guštanjanskih kovačnic. Izdelovalo se je s početkom samo poljedelske orodje, lopate, cepini, l. 1854 pa so se uvedle peči za pudlanje in proizvajati se je začelo pudlano brescijsko (milansko) in azzalonsko jeklo (jeklo v zabojih — Kistenstahl), s katerim si je pridobila je klarna svetovno znano ime. V času vojne se je moralo proizvajanje pudlanega jekla ustaviti, ker ni bilo dobiti v to potrebnih vrst surovega železa in premoga, izdelovalo pa se je nadomestno brescijsko (milansko) in azzalonsko jeklo v zabojih, topilniško jeklo (Tiegelstahl) in od l. 1888 naprej martinovo jeklo. Potom topilnih peči se je začelo izdelovanje raznovrstnih jekel za orodje in strojne dele najvišje trajnosti, in jeklarna je stopila v krog onih maloštevilnih svojih vrstnic, v katerih se izdeluje takozvano žlahtno jeklo. Topilnica se je tako razširila, da je bila sposobna

izdelovati vsako vrsto topilniškega jekla. In njeno blago se je povsod najbolje uveljavilo in se izvažalo celo v dežele, ki imajo same bogato razvito jekleno industrijo.

Z uvedbo martinovih peči se je pričela produkcija artilerijske municije v največjem obsegu. V predvojni dobi je jeklarna na Ravnah zalagala skoraj izključno sama vso avstro-ogrsko vojno mornarico s topniškimi izstrelki in je postala merodajna glede na kakovost najrazličnejših vrst od najlažjega do najtežjega kalibra. Z obratom v martinovi peči se je pričelo tudi izdelovanje jekla za kose kakor tudi za vagonске vzmeti v večjem obsegu. Jeklo za kose se je oddajalo največ na Tirolsko, Nižje in Gornje Avstrijsko, Štajersko, Koroško in Kranjsko.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslavšek.
Odgovorni urednik:
Ivan Podržaj.

Iščem
veliko, mehlikano ali prazno sobo
Ponudbe na upravo lista pod „Takoj“ 5521

Mlad trgov. pomočnik,
izurjen v specijalni stroki, išče službo v mestu ali na deželi. Vstop lahko takoj. Ponudbe na pošto ležeče Vaše št. 3, pošta Medvode. 5524

Spretna prodajalka
se takoj sprejme. Prednost imajo one, ki so izvežbane v prodaji čevljev. I. BLAS, trgovina s čevlji, Ljubljana, Pod Trnovo št. 1. 5515

Bančni pisarniški in stanovanjski prostori v Beogradu.

V sredini mesta dam v najem ogel Kosovske in Vlakovičeve ulice nasproti narodnega parlamenta v hiši, ki jo želim 1922 na štiri nadstropja zgraditi. Reflektanti naj radi sestave načrtov do 25. avgusta t. l. označijo potrebne prostore in ponudijo mesečno najemnino. Pojasnila daje **arhitekt Ing. KADERAVEK, VARAŽDIN.**

Mestni pogrebni zavod. **+**
Neizprosna, kruta smrt nam je ugrabila najinega edinega sinčka, oz. bratca
Pavelčka
v starosti 5 let v četrtek, dne 11. avg. opoldne.
Pogreb nepozabnega našega ljubljencega bo v soboto, dne 13. avg. 1921 ob 3. pop. iz mrtvašnice v deželni bolnici na pokopališče k Sv. Križu.
LJUBLJANA, dne 11. avgusta 1921.
Globoko žalujoči starši: **Ivan in Pavla Zanoškar, Begica, sestra.**

Zahvala.
Za izraženo sočutje ob priliki smrti in pogrebu naše iskrene ljubljene soproge in mamice, gospe
Minke Pavčič
se tem potom najpriščneje zahvalujemo. Iskrena hvala darovalcem cvetja in gg. sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so prihiteli od blizu in daleč, da počaste rajnico na njeni zadnji poti. Bog plačaj!
V LJUBLJANI, dne 11. avgusta 1921.
Obitelj Pavčičeva.

Prodajam posestvo
obstoječe iz hiše z vsemi pritliklinami, nekaj njiv in hoste ob južni železnici v bližini večjega trga. V hiši dobro vpegljana gostilna. Naslov pove upravnistvo Slov. Naroda. 5446

Prodajam pohištvo
Krakovska ul. 10. 5509

Kuhinjska blaginčarka
izurjena, ki je izvrstna računarka, se sprejme takoj proti dobri plači v restavraciji J. STIKLER, glavni kolodvor v Mariboru. 5501

Kupim
vsako množino sena in slame. **JOSIP TURK** Vidovdanska cesta št. 3. 5571

Prodajam
majhen hotel z restavracijo, s prodajalno mešanega blaga, krasnim vrtom na prometni glavni cesti v Ljubljani, skoro vse novo radi rodbinskih razmer takoj ali pozneje za vseliti. Cena zmerna. Naslov pove upr. Slov. Nar. 5516

Pozor! Trgovina ali gostilna
zraven se išče v najem ali se kupi kje v prometnem kraju v mestu ali na deželi, eventualno zanj pripravna hiša. Ponudbe pod „Pridnost 5528“ na upravo Slov. Naroda. 5528

Hiša naprodaj.
Prodajam enonadstropno hišo s hlevom in gospodarskimi poslopji v lepem kraju blizu Bleda. V hiši je dobro vpegljana gostilna, dobro idoča lesna trgovina, električna razsvetljava, vodovod v bližini. Hiša je nova, vsa v dobrem stanju. Cena 150.000 dinarjev. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 5457

Lepe, suhe gobe
(jurčke) kupuje po najvišji dnevni ceni trdka **Mihail Omahan** v Višnji gori. 5512

Išče se za takojšen vstop bilance
knjigovodja ali knjigovodkinja
in dobra pisarniška moč za trgovsko podjetje. Ponudbe na pošto predat št. 14 v Celju. 5527

Sprejme se marljiv spreten trgovski pomočnik za enagro-trgovino. Reflektirajte se na boljše starejšo moč. Ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod „Pomočnik/5543“. 5543

3 pari prvovrstnih konj
za gozdarstvo z vso opremo in k tem spadajočimi vozovi so vsled razdružitve lesne trdnice na prodaj. Konji se lahko vsaki dan ogledajo v Domžalah. Poizvedbe v Domžalah na novi pošti. 5507

Banka Nikola Bošković a.d. v Beogradu.

Bančni oddelki: vrši vse bančne posle; sprejema hranilne vloge z odgovorjo in brez nje, odpravlja tekoče račune na podlagi blaga in prvovrstnih trgovskih menic, kupuje in prodaja vse vrste valut, efektov in deviz.
Blaginčni oddelki: ima v zalogi in prodaja samo na veliko: vse vrste ključavničarskega blaga, ključavničarski materijal za gradnje, vse vrste orodja, pocinkano in čino pločevino, armature od medli, cevi za vodovod, jeklo za vozne vozne, osli, jeklena in železna žica, kuhinjsko železno posodje, solingensko blago, vse vrste vijakov, poljedelski stroji in orodje, guma Denlop za avtomobile, konjak originalni francoski „MARTEL“, „HENESSY“, „FRAPEN“, sodo Kautsik liče prima „TAMATAVA“, vse po originalnim tvorniških cenah. Prodaje izvorno pizenjsko pivo iz slovite pizenjske pivovarne. 4911

Vdova, 37 l. stara, varčna ter zelo izurjena v gospodinjstvu, išče mesto gospodinjke ali oskrbnice
na kakem posestvu. — Cenjene ponudbe prosim pod šifro „Marjiva gospodinja/5563“ na uprav. Slovenskega Naroda. 5563

Sprejme se prodajalka
za mešano trgovino na deželi v prijaznem kraju. Bil mora večša vseh v mešano stroko spadajočih predmetov ter dobra manufakturnistinja. Naslov pove upr. Slov. Nar. 5518

Za 2 četa se išče učitelj, kateri bi poučeval laščino.
Plača po dogovoru. Naslov v uprav. Slov. Naroda t. l. po značko: „Takoj/5549“. 5549

Hiša z vrtom
v dobrem stanju, pripravna za obrt, ob cesti in v najpomembnejšem kraju rudnika. Vode-Trbovlje, se prodaja takoj. Naslov pove uprav. Slov. Naroda. 5555

Novo prispeli cerkveni zvonovi
iz pravega bronu, 10 letno jamstvo na zalogi okrog 50 komadov različne velikosti pri „Metalum“ d. d. Zagreb, Illica br. 134. **Tel. 1-99.** Zahtevajte cenik! 5338

Muholovke
za p. n. trgovce ima v zalogi **Ljubljanska komercialna družba, Ljubljana, Blewelsova 18.** 4009

Išče se
mesečna soba
s posebnim vvhodom eventualno z oskrbo, ali pa manjše stanovanje z opravlo ali brez opravre proti zelo dobri najemnini. Ponudbe na pošto predat št. 53. 4805

Amerikanci - Primorci, pozor!
Na prodaj so: dobre gostilne, trgovine, mlini, lepa kmetijska posestva vsake vrste, veleposestva in mala posestva, hiše, vile i. t. d. obrnite se na **Karola Breznika, Celje Dolgopole ul. 3.** 5384

Prva špeciialna trgovina z rokavicami in parfumi nudi:

rokavice za dame in gospode, kakor tudi fine črne, raznebarvne francoske damske nogavice.

Najfiniši francoski parfumi.
Gueldy Paris: Vasthi, Antar, Le Bois Sacre, La Violette, Eau de Cologne
O. Bračko, Ljubljana Dunajska cesta šte. 12.

Dobro ohranjen kratek klavir
predvojni dobe se ugodno prodaja. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 5519

Soba
s pohištvo ali brez njega, s hrano ali brez nje, veliko ali majhno, ceno ali drago, išče gospod. Ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod „Usluga/5547“. 5547

Išče se mesečna soba
za mirnega samskega gospoda. Litografični zavod Čemažar in drug, Cesta na južno železnico. 5530

Opravična šte. P I 142/21—7

Razglasitev preklica.

S sklepom okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 8. julija 1921, opravilna številka L I 146/21—7 je bil **Avust Tomazič, posestnik in trgovec prej stanujoč v Ljubljani, Dunajska cesta št. 9** zaradi umobolnosti popolnoma prekličan. Za skrbnika je bil postavljen g. **Milutin Zarnik, magistratni ravnatelj v Ljubljani.**

Okrajno sodišče v Ljubljani, oddelek I, dne 8. avgusta 1921.

Nakup slame.

Pozivljajo se interesi, da stavijo pismene ali ustmene ponudbe intendanturi Dravske divizijske oblasti vojnemu okrogu u Mariboru za **prodajo ovsene (zobene), ječmenove, pšenice in ržene slame** franko intendantisko skladišče.

Prezema se vsako količino slame v prešanem ali neprešanem stanju. Prvenstveno se kupuje ovsena in ječmenova slama in nato tudi druga. 20. avgusta se bodo zaključevale pogodbe v divizijski intendanturi v Ljubljani in vojnemu okrogu u Mariboru. Kavcija 5%. Uslovi so pri navedenih uradih.

Komanda Dravske divizijske oblasti E broj 12.378.

Vlastelinstvo Vojvode Eszterhazyja u Dolnoj Lendavi treba za odma

dva gospodarska činovnika (agronoma) i jednog glavnog knjigovodju.

Plata sa pravom na mirovinu po dogovoru prama službenoj pragmatiki. Natjecatelji moraju biti podanici kraljevine S.H.S. Prvenstvo imaju Srbi, Hrvati i Slovenci. Osim državnog po mogućnosti vladanje mađarskog ili njemačkog jezika. Ponude sa svjedočama slati na adresu **Dr. Vilim Nemethy, pravni zastupnik Vojvode Eszterhazyja, Dolnja Lendava (Prekmurje).**

Stečaj.

Direkciji državnoga dobara „Belje“ potrebna su dva lekara, i to jedan za sedištem u Laku (Feherceglak, žel. stanica Pelmonostor), i jedan a Albertfalu (žel. stanica Laškafalu).

Dosadašnja plata bila je 4000 dinara godišnje, stan, osvetljenje, ogrev i sve ostale beneficije u pogledu ishrane koje imaju i ostali činovnici. Osim toga kola i konja, i pravo na tantijemu. Ponude sa naznačenjem plata slati generalnoj direkciji državnih dobara do 20. avgusta o. g.

Istoj direkciji potrebna su i dva veterinarar (marvena lekara), koji imaju iste beneficije i ista sedišta.

Ranije plate nije bilo, pošto su marveni lekari bili pod ugovorom i honorarni, a sada se predviđa 2.000 dinara godišnje. Ponude slati do 20. avgusta.

Iz kancelarije generalne direkcije državnih dobara, br. 3124 od 6. avgusta 1921 godine u Beogradu.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kratj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Za inzeratni del odgovoren Valentin Kopitar.